

Dönem : 1
Toplantı : 6

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 974

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklik yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/383; Cumhuriyet Senatosu 1/805)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 349)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 4635-1/383*

10 . 7 . 1967

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 7 . 7 . 1967 tarihli 135 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

*Ferruh Bozbeýli
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 22 . 6 . 1967 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 6 ve 7 . 7 . 1967 tarihli 134 ve 135 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 349)

Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/805
Karar No. : 4*

12 . 7 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 7 Temmuz 1967 tarihli 135 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 10 Temmuz 1967 tarihli ve 4635 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Cumhuriyet Senatosunun 11 Temmuz 1967 tarihli 84 ncü Birleşiminde Anayasa ve Adalet ile İçişleri komisyonlarından beşer üyenin iştiraki ile kabul edilen Geçici Komisyonumuzun 12 Temmuz 1967 tarihli Birleşiminde Hükümet adına İçişleri Bakanı Faruk Sükan ile müşavirleri olarak ilgili bakanlıklar temsilcileri hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 306 sayılı Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılarak il genel meclisi üyeleri seçimi tarihinin Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi tarihi ile birleştirilmesini öngörmektedir.

Tasarının gerekçesinde de ifade edildiği üzere, 7 Temmuz 1961 tarihli Anayasamızın yürürlüğünü takiben 1961 Ekiminde Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi üyeleri seçimleri : 1963 Kasımında il genel meclisi üyeleri seçimleri, belediye meclisi üyeleri ve başkanları seçimleri, köy ve ihtiyar meclisi üyeleri seçimleri, 1964 Haziranında Cumhuriyet Senatosunun ilk üçte bir yenileme seçimi; 1965 Ekiminde Millet Meclisi Genel seçimleri ve 1966 Haziranında da Cumhuriyet Senatosunun ikinci üçte bir yenileme seçimleri olmak üzere ceman 6 seçim yapılmış ve 1961 seçimlerinde seçime katılma oranı % 81,4; 1963 seçimlerinde % 77,62 (Belediye % 67); 1964 seçimlerinde % 62,2; 1965 seçimlerinde % 71,3 ve nihayet 1966 seçimlerinde de % 56,20 olmak üzere tesbit edilmiştir.

Bu seçim uygulamalarındaki mali harcamalar da şöyledir :

1961 seçimlerinde 26 128 627,00 Tl. 1963 seçimlerinde 20 269 388,00 Tl. 1964 seçimlerinde 7 211 178,00 Tl. 1965 seçimlerinde 21 143 326,00 Tl. ve 1966 seçimlerinde 11 262 264,00 Tl.

1967 yılı mahallî seçimleri içinde bu yıl bütçesinde 37 957 600,00 Tl. ödenek konulmuş bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere 1962 yılı bir yana bırakılırsa her yıl bir seçim yapılması zarureti ile karşılaşılmış ve bu uygulama yukarıda belirtilen malî külfetlerin yanı sıra seçmenin seçime iştirak nisbetini de hayli etkilemiş ve psikolojik nedenlerle katılma oranı düşmüştür.

Her yıl bir seçim uygulamasının tevliedettiği mahzurları önleme amacıyle mümkün olduğu şekilde seçimleri birleştirmekte fayda mülâhaza edilmiş bulunmaktadır.

Bu cümleden olarak da 1967 Eylül ayında yapılması gereken il genel meclisi üyeleri seçimlerinin tarihinin, 238 sayılı Kanun gereğince 1968 Haziran ayında yapılacak Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi tarihi ile birleştirilmesi yoluna gidilmiştir.

Hatırlanacağı üzere 29 Mayıs 1963 tarihli ve 238 sayılı Kanunla Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte bir yenileme seçimleri Anayasamızın geçici 10 ncu maddesi uyarınca düzenlenerek 7 Haziran 1964 tarihinde ilk seçimin yapılması kabul edilmiştir. Buna göre mütaakip seçimlerde bu tarihi takibeden her iki yılda bir aynı tarihte yapılmaktadır.

Bu kanunun hükümlerinin Anayasamıza aykırı olmadığı da Anayasa Mahkemesinin Esas 1963/300; Karar 1963/280 ve 25 Aralık 1963 tarihli kararı ile kabul edilmiştir.

Millet Meclisi metninin 1 nci maddesinde 306 sayılı Kanunun ek 3 ve ek 15 nci maddeleri değiştirilmekte ve il genel meclis üyeleri seçiminin de 1968 yılı Haziranında Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte bir yenileme seçimleri ile birlikte yapılması öngörülmektedir.

Bu yolda ek üçüncü maddedeki değişiklik sadece ikinci fıkrada olup seçimin başlangıç ve oy verme günü arz eden esasa bağlamaktadır. Ek 15 nci maddenin değiştirilmesi ile de, mahallî seçimlerin Cumhuriyet Senatosu seçimleri ile birlikte yapılması sebebiyle sandık kurulları bakımından doğacak meseleleri karşılamak için hükümler sevk edilmekte ve sayım ve dökümler bir değişiklik yapılarak önce Cumhuriyet Senatosu üyelerinin, sonra genel meclis üyelerinin ve daha sonra da diğerlerinin seçime ait sayım ve döküm işlemlerinin yapılacağı belirtilmektedir.

Bu arada birçok seçimin birlikte yapılması sebebiyle seçmenlerin oy zarflarının değişik sandıklara atarken istemiyerek yaptıkları zuhullerle oyların hükümsüz sayılması ile sonuçlanan sakıncayı da gidermek bakımından, sandık kurulu başkanlarının seçmenlerin oy zarflarını verip ve sandıklara gönderirken aydınlatmaları, yanılmadan kurtarmaları faydalı görülerek bu hususu temin edici nitelikte olmak üzere bir seçmene bir zarfı kullandıktan sonra diğer bir zarfı vermeleri imkânı sağlanmış bulunmaktadır.

İkinci maddede ile 306 sayılı Kanunun geçici 3 ncu maddesi yeniden düzenlenmekte halen iş başında olan il genel meclisi üyelerinin 1 Ekim 1967 tarihinde bitmesi söz konusu görev sürelerinin istisnai olarak 1968 yılının Haziran ayının 10 ncu gününe kadar uzatılması sağlanmaktadır.

Netice olarak da mükerrer daimi encümen seçimine meydan verilmemesi için 1968 yılının Ha-

ziran ayında yapılacak seçimleri mütaakıp il genel meclislerince seçilmesi tabii ve zaruri bulunan daimi encümen üyelerinin görev sürelerini 1968 Aralık ayında yapılacak il genel meclisi toplantısına kadar değil de ertesi yılın yani 1969 yılının Aralık ayı toplantısına kadar devam edeceği hakkında açıklayıcı bir hükümle getirilmiştir.

Tasarı kanunlaştığı takdirde görev süreleri 8 ay uzayacak olan il genel meclislerinin normal Aralık ayı toplantılarında daimi encümen üyelerini yeniden seçmeleri tabii olup bu encümenler 1968 yılı Haziran ayının 10 ncu gününe kadar vazife göreceklerdir.

Metnin üçüncü maddesinde 306 sayılı Kanuna yeni bir geçici madde eklenmekte Eylül 1967 tarihinde yapılacak mahallî seçimler için seçim kurullarınca hazırlanmış bulunan seçmen kütüklerinin 1968 seçimlerinde de kullanılması sağlanmaktadır. Bu hüküm 26 Nisan 1961 tarihli 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki Kanunun genel nitelikte olan 28 nci maddesine bir istisna teşkil etmektedir. Gerçekten, söz konusu maddeye göre düzenlenen seçmen kütükleri kesinleştikleri tarihten itibaren ancak 6 ay için muteberdir.

Bu itibarla yapılması icabeden mahallî seçimler için düzenlenmiş bu kütüklerin gelecek yıl hükümsüzlüğü ile karşılaşılacaktır. Halbuki bu kütüklerin meydana getirilebilmesi için 17 Haziran 1967 tarihine kadar cem'an 25 446 411 TL. harcanmış bulunmaktadır.

Bu külfetin yeniden bütçeye yüklenmemesi bakımından hazırlanmış olan kütüklerde gerekli değişiklik ve eklerin yapılması suretiyle bunların 1968 seçimlerinde de kullanılması uygun görülmektedir.

Ayrıca yeniden seçmen niteliğini kazanacakların seçmen kütüklerine yazılmaları imkânını kolaylaştırmak maksadıyla 298 sayılı Kanunun 45 nci maddesindeki 7 günlük askı müddeti de 15 güne çıkarılmıştır.

Bu genel kaidelere istisna teşkil eden hükmün bir tatbikatı da 16 Ağustos 1961 tarihli ve 347 sayılı Kanunla yapılmıştır.

Metnin 4 ncu maddesi ile 306 sayılı Kanuna yeni bir geçici madde eklenerek il genel meclisi üyelerine adaylığı koyabilmek için yürürlükteki kanunlar gereğince kamu görev ve hizmetlerinden istifa etmiş olanların bu sekiz aylık erteleme sebebiyle yeniden eski görevlerine dönebilmeleri de sağlanmıştır.

Bu esasları ihtiva eden tasarı komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 nci maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Kastamonu	Sivas	İzmir	Samsun
A. N. Tuna	R. Öçten	Ö. L. Bozcalı	R. Rendeci
İzmir	Konya	Denizli	
İ. Birand	S. Çumralı	K. Turgut	
	Elâzığ		

Mahallî seçimlerin zamanında yapılacağı Hükümet Başkanınca ifade edilmiş bütçeye de para konmuştur. Seçimlerin birleştirilmesi ve malî tasarruf yapılacağı esbabı mucibesi ilerdeki yıllarda meseleyi halletmiyecektir. Bu itibarla kanuna

muhalifim.
S. Hazerdağlı

MİLLET MECLİSİNİN KABUL
ETTİĞİ METİN

*İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklik-
ler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırıl-
masına dair 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı
Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun
tasarısı*

MADDE 1. — 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306
sayılı Kanunun ek 3 ncü ve ek 15 nci maddele-
ri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ek madde 3. — İl genel meclisi üyeleri se-
çimi 4 yılda bir yapılır.

Her seçim döneminin son toplantı yılının
Mart ayının 30 ncü günü seçimin başlangıç ta-
rihidir: Haziran ayının ilk Pazar gününe rash-
yan gün oy verilir.

İl genel meclisinin dönem sonundan önce her
hangi bir sebeple boşalması veya meclis üye sa-
yısının yedeklerin de getirilmesinden sonra
meclis üye tamsayısının yarısına düşmesi hal-
lerinde il genel meclisi başkanı durumu derhal
ilçe seçim kurulu başkanlıklarına bildirmeye
mecburdur.

Bu bildirim üzerine ilçe seçim kurulu baş-
kanlığınca keyfiyet 48 saat içinde ilân edilir.

İlân tarihinden sonra gelen 60 ncü günü ta-
kibeden ilk Pazar günü oy verilir.

Ek madde 15. — İl genel meclis üyeleri-
nin seçimi Cumhuriyet Senatosu üyeleri, bele-
diye meclisi üyeleri ve belediye başkanları, ma-
halle muhtarları ve ihtiyar heyeti üyeleri
ve köy muhtarları ve ihtiyar meclisi üyeleri
seçimleri ile aynı günde yapıldığı takdirde oy
verme işleri aynı sandık kurulları tarafından
yürütülür,

Şu kadar ki; sandık alanında bu seçimler
için ayrı ayrı kapalı oy verme yerleri, ayrı
renkte oy sandıkları, sandık seçmen listelerinin
ayrı nüshaları ve ayrı renkli zarflar bulundu-
rulur.

Her seçmen aşağıdaki sıraya göre oyunu
kullanır.

Bir seçime ait oyunu kullanana veya
her hangi bir seçime katılmıyacağını beyan
edene diğer seçime ait oy zarfı verilir.

Önce Cumhuriyet Senatosu üyeleri, sonra İl
Genel Meclis üyeleri, daha sonra Belediye Mec-
lisi üyeleri ve belediye başkanları, en sonra da

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ
METİN

*İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklik-
ler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kal-
dırılmasına dair 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı
Kanunda değişiklik yapılması hakkında Kanun*

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri ile köy muhtar ve ihtiyar meclisleri seçimlerine ait oylar verilir.

Sandıklar da bu sıraya göre açılarak sayım ve dökümler yapılır.

Bir sandığa ait işler bitirilmeden diğer sandıklar açılmaz.

MADDE 2. — 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı Kanunun geçici 3 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — 17 Kasım 1963 tarihinde başlayan seçim dönemi içinde seçilen il genel meclisi üyelerinin görev süreleri 1963 yılının 10 Haziran gününe;

1963 yılının Haziran ayı seçimlerini mütaakıp il genel meclislerince seçilecek daimî encümen üyelerinin görev süreleri 1963 yılının Aralık ayı toplantısına;

kadar devam eder.

MADDE 3. — 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 5 nci madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — 2 Haziran 1963 tarihinde yapılacak olan Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi ile mahallî seçimler için yeniden seçmen kütüğü düzenlenmez. 17 Eylül 1967 mahallî seçimleri için hazırlanmış bulunan kütükler aşağıda belirtilen esaslar dairesinde bu seçimler için kullanılır.

Seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki 293 sayılı Kanuna göre düzenlenen sandık seçmen listeleri 20 Nisan 1963 gününden 6 Mayıs 1963 günü saat 17,00 ye kadar yeniden askıya çıkarılır. Bu kütüklerin oranlı örnekleri, daha önce verilmemişse, kütüklerin askıya çıkarılmasından bir ay önce, seçime giren bütün siyasi partilere verilir.

Listelerin askıya çıkarılmasından kütüklerin kesinleşmesine ve sandık seçmen listelerinin sandık kurullarına teslimine kadar olan işlemlerde 293 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Kütüğe ilâve edilen seçmenler - sandık mevcudunun (400) ü aşmaması şartıyla - o seçim bölgesindeki sandıkların evvelce düzenlenmiş sandık seçmen listelerine eklenir. Bu işlem ya-

Geçici Komisyonun değişikliği

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

pılırken bir sandık bölgesinde yeniden yazılan seçmenlerin o sandığa ait seçmen listesine eklenmesine dikkat edilir. Gerekirse yeniden yazılan seçmenler için ayrı sandık bölgeleri kurulur.

Kütüğe ilâve edilen seçmenlere, 298 sayılı Kanunun 47 ve 48 nci maddeleri gereğince seçmen kartı verilir.

İkinci ve üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanmasında muhtarlar da görevlendirilir.

Sandık seçmen listelerinin askıya çıkarılmasında 298 sayılı Kanunun 41 nci maddesinin 1 nci fıkrası uygulanmakla beraber, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, Türkiye radyoları vasıtasıyla, haber yayınları saatlerinde ve başka uygun saatlerde gerekli bildirimler yayınlanmak suretiyle halkın ilgisi uyandırılır.

Yüksek Seçim Kurulunun seçimlerle ilgili her türlü bildirimlerinden Türkiye radyolarınca ücret alınmaz.

MADDE 4. — 19 . 7 . 1963 tarihli ve 306 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 6 ncı madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 6. — İl genel meclisi üyeliğine adaylığını koyabilmek için, yürürlükteki kanunlar gereğince, işbu kanun yürürlüğe girmeden önce, buldukları kamu görev ve hizmetlerinden istifa etmiş olanlar, yazılı müracaatlarında tekrar eskiden buldukları kamu hizmetine alınırlar ve istifalarından kamu hizmetine tekrar alınmalarına kadar geçen zaman kıdemlerine eklenir.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Geçici Komisyonun değişikliği

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.